

”Miljöpolitiken” bör ifrågasättas på Rio +20

Foto: Max da Rocha

Vi lever i en tid av globala kriser. Livsmedelskrisen, klimatkrisen, oljekrisen och inte minst finanskrisen har satt fart på debatten om vårt ekonomiska system; om behovet av att ersätta det med något bättre.

Den 20-22 juni hålls en stor FN-konferens i Rio de Janeiro, Brasilien. Toppmötet är en uppföljning på FN:s Riokonferens om hållbar utveckling som hölls 1992 och kallas därmed Rio +20 (tjugo år senare). På dagordningen står stora förändringar. De globala kriserna har blåst liv i diskussionen om övergången till en ”grön ekonomi”, en idé om att marknaden, med rätt politiska styrmedel, kan bli drivkraften i en global grön omställning.

En viktig del av den gröna ekonomin är att skapa nya regelverk för att sätta pris på naturen och dess så kallade ekosystemtjänster. I korthet är ekosystemtjänster de naturliga processer, så som luftrening, nedbrytning av avfall eller pollinering, som är livsnödvändiga för planetens överlevnad. Tanken är att marknaden ska vara drivkraften i en global grön

omställning. Därför är ett viktigt steg inom den gröna ekonomin att göra om dessa ekosystemtjänster till handelsvaror - alltså något som kan ägas, köpas och säljas. Logiken är enkel: om ekosystemtjänster blir handelsvaror blir de ekonomisk värdefulla och eftersom de har ett ekonomiskt värde kommer det ligga i marknadens intresse att äga och skydda dem.

Men kritiken mot konceptet är hård. De sociala rörelserna i Latinamerika har varit snabba med att påpeka det faktum att de stora politiska besluten i vårt samhälle, med den så kallade gröna ekonomin, tas av marknaden. Modellen innebär därmed en ökning av marknadens makt. Finanskapitalet och storföretagen har ett växande inflytande över staternas politiska handlingsutrymme. Mindre än 1 procent - främst banker - kontrol-

lerar idag nästan 40 procent av världens samlade tillgångar, och av världens 150 största ekonomier är 95 företagskonglomerat. Den gröna ekonomin utmanar inte detta demokratiunderskott - utan stärker det.

Det internationella samfundet, däribland Sverige, som inför Rio +20 framhåvt behovet av övergången till en grön ekonomi, har även blundat för de stora problemen tidigare marknadsledda gröna åtgärder haft. Beprovnade system med utsläppshandel, CDM (Clean Development Mechanism) och REDD-program har länge kritiserats av småbrukare och ursprungsfolk som genom dessa förlorat kontrollen över sina territorier till storföretag. Samtidigt visar studier att skogsskövlingen och de globala utsläppen av växthusgaser tydligt ökat, trots dessa system.

Mänsklighetens ekologiska fotavtryck överstiger nu jordens biokapacitet med över 50 procent. Med andra ord förbrukar vi jordens resurser snabbare än de kan återgenereras. Konferensen i Rio de Janeiro är viktig, men ingenstans på dagordningen finns den grundläggande frågan om vilka djupare förändringar som behövs för att på riktigt angripa dagens miljöproblem. Inte heller frågan om en samhällsmodell som drivs av vinstintressen verkningsfullt kan se till människors och planetens behov.

Text: Max da Rocha
Solidaritetsarbetare
Latinamerikagrupperna